СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
КЛІНІЧНА ПРАКТИКА З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ДІЯЛЬНОСТІ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ У ПАЦІЄНТІВ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП

Спеціальність: **І7 «Терапія та реабілітація»**
Освітньо-професійна програма: **«Фізична терапія»**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 20**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **2**
Семестр(и): **3**
Тип освітнього компонента: **нормативний**
Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **8 кредити ECTS (240 год.)**
Навчальні заняття: **практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **диф.залік**
Пререквізити: Менеджмент у фізичній терапії при ураженнях опорно-рухового апарату, Менеджмент у фізичній терапії при ураженнях нервової системи, Менеджмент у фізичній терапії при хірургічних захворюваннях мультидисциплінарної реабілітаційної команди, Фармакологічний супровід у реабілітації

Кафедра/підрозділ: **кафедра спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії,** вул. О. Шпейєра, 4, Філія «Університетська лікарня» ХНМУ, 2-й поверх, праве крило, м. Харків
Керівники освітнього компонента: викладач Гурбич Олександр Сергійович
email: os.hurbych@knmu.edu.ua
Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle): https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=1046

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент «Клінічна практика з фізичної терапії при порушеннях діяльності нервової системи у пацієнтів різних вікових груп» є складовою частиною освітньої програми підготовки магістрів за спеціальністю І7 «Терапія та реабілітація» і передбачає поглиблене опанування принципів, методів та засобів фізичної терапії в роботі з особами, що мають неврологічні порушення. Здобувачі освіти вивчають сучасні підходи до обстеження, планування, реалізації та оцінки ефективності втручань у пацієнтів з інсультом, черепно-мозковою травмою, спінальними ушкодженнями, демієлінізуючими захворюваннями, периферичними невропатіями тощо. Значна увага приділяється інтердисциплінарній взаємодії, роботі в мультидисциплінарній команді та дотриманню етичних стандартів професійної діяльності.

МЕТА КУРСУ: формування в здобувачів освіти навичок оцінювання стану пацієнтів із неврологічними захворюваннями та травмами, планування та впровадження індивідуальних програм фізичної терапії, використання сучасних методів і технік для відновлення рухових, сенсорних та когнітивних функцій, а також профілактики ускладнень і покращення якості життя пацієнтів.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ: ПРН1-19, 21, 22.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій:
Не передбачено ОПП
Перелік тем практичних занять (60 год.):

1. Мета, завдання, зміст практики на посаді фізичного терапевта в неврологічній клініці. Ознайомлення зі структурою, роботою нейрореабілітаційної клініки. Ознайомлення з документацією.

2. Дисфагія. Визначення, методи діагностики, ступені. Харчування пацієнті. Методики фізичної терапії, що застосовуються для поліпшення ковтання.
3. Фізіотерапія (у т.ч. рефлексотерапія) при дисфагії
4. Поняття про атаксії, види атаксії. Астазія-абазія. Методи виявлення синдромів, ступеня функціонального обмеження життєдіяльності.
5. Фізична терапія при різних видах розладів рівноваги та координації. Використання допоміжних засобів пересування у пацієнтів з атаксіями.
6. Особливості перебігу мозкового інсульту з порушенням вітальних функцій. Робота фізичного терапевта в реанімаційному відділенні.
7. Проведення дихальних вправ, лікування положенням, пасивна і пасивноактивна лікувальна гімнастика у пацієнтів з інсультами в умовах реанімаційного відділення.
8. Ранній відновлювальний період ішемічного та геморагічного інсульту. Задачі реабілітації даного періоду.
9. Методи фізичної терапії, що застосовуються в ранньому відновлювальному періоді в умовах стаціонару та амбулаторно.
10. Пізній відновлювальний період мозкових інсультів. Методи фізичної терапії, які застосовують у відділенні реабілітації та в домашніх умовах.
11. Особливості реабілітаційних програм у пацієнтів неврологічного профілю із супутніми захворюваннями.
12. Спінальний інсульт. Види. Періоди реабілітації. Мета та завдання реабілітації в кожному періоді. Короткострокові та довгострокові цілі.
13. Санаторно-курортне лікування пацієнтів з перенесеним порушенням мозкового кровообігу.
14. Апарати з біологічно-зворотнім зв’язком. Принцип метода в роботі з постінсультними пацієнтами та за наявності рухових розладів при інших захворюваннях нервової системи.
15. Симптоми та синдроми ураження нервової системи у людей похилого віку.
16. Лікувальна гімнастика у людей похилого віку, застереження та допоміжні засоби пересування за наявності розладів координації, рівноваги, рухів, чутливості.
17. Види уражень та захворювання шийного відділу хребта. Найпоширені синдроми. Показання та протипоказання для застосування різних видів фізичної терапії.
18. Лікувальна гімнастика, постізометрична релаксація м’язів, рефлексотерапія, масаж, фізіотерапія при захворюваннях і травмах шийного відділу хребта.
19. Захворювання та травми грудного відділу хребта. Показання та протипоказання для занять лікувальною гімнастикою. Види вправ для грудного відділу хребта.
20. Фізіотерапія масаж при травмах та захворюваннях грудного відділу хребта
21. Синдроми ураження попереково-крижового відділу хребта. Етапи реабілітаційного лікування.
22. Лікувальна гімнастика, фізіотерапія, масаж на різних етапах реабілітації пацієнтів з ураженням попереково-крижового відділу хребта
23. Поняття тригерних точок, міофасціальних синдромів. Методика корекції м’язового тонусу; міофасціальний масаж, рефлексотерапія. Особливості лікувальної гімнастики при міофасціальних синдромах.
24. Фізична терапія в лікуванні хвороби Паркінсона на різних стадіях захворювання.
25. Методи фізичної терапії у пацієнтів з гострими та хронічними больовими синдромами.
26. Особливості застосування фізіотерапевтичного лікування у неврологічних пацієнтів за наявності некомпенсованих соматичних захворювань, епілептичних та не епілептичних пароксизмальних нападах.
27. Фізична терапія у пацієнтів з розладами рухової сфери при ураження центральної і периферичної нервової системи.
28. . Фізична терапія у пацієнтів з когнітивними розладами та порушенням вищих мозкових функцій.

29. Підготовка звітної документації. Підведення підсумків клінічної практики. Диф. залік

Перелік тем самостійної роботи студента (180 год.)

1. Мета, завдання, зміст практики на посаді фізичного терапевта в неврологічній клініці. Ознайомлення зі структурою, роботою нейрореабілітаційної клініки. Ознайомлення з документацією.
2. Дисфагія. Визначення, методи діагностики, ступені. Харчування пацієнті. Методики фізичної терапії, що застосовуються для поліпшення ковтання.
3. Фізіотерапія (у т.ч. рефлексотерапія) при дисфагії
4. Поняття про атаксії, види атаксії. Астазія-абазія. Методи виявлення синдромів, ступеня функціонального обмеження життєдіяльності.
5. Фізична терапія при різних видах розладів рівноваги та координації. Використання допоміжних засобів пересування у пацієнтів з атаксіями.
6. Особливості перебігу мозкового інсульту з порушенням вітальних функцій. Робота фізичного терапевта в реанімаційному відділенні.
7. Проведення дихальних вправ, лікування положенням, пасивна і пасивноактивна лікувальна гімнастика у пацієнтів з інсультами в умовах реанімаційного відділення.
8. Ранній відновлювальний період ішемічного та геморагічного інсульту. Задачі реабілітації даного періоду.
9. Методи фізичної терапії, що застосовуються в ранньому відновлювальному періоді в умовах стаціонару та амбулаторно.
10. Пізній відновлювальний період мозкових інсультів. Методи фізичної терапії, які застосовують у відділенні реабілітації та в домашніх умовах.
11. Особливості реабілітаційних програм у пацієнтів неврологічного профілю із супутніми захворюваннями.
12. Спінальний інсульт. Види. Періоди реабілітації. Мета та завдання реабілітації в кожному періоді. Короткострокові та довгострокові цілі.
13. Санаторно-курортне лікування пацієнтів з перенесеним порушенням мозкового кровообігу.
14. Апарати з біологічно-зворотнім зв’язком. Принцип метода в роботі з постінсультними пацієнтами та за наявності рухових розладів при інших захворюваннях нервової системи.
15. Симптоми та синдроми ураження нервової системи у людей похилого віку.
16. Лікувальна гімнастика у людей похилого віку, застереження та допоміжні засоби пересування за наявності розладів координації, рівноваги, рухів, чутливості.
17. Види уражень та захворювання шийного відділу хребта. Найпоширені синдроми. Показання та протипоказання для застосування різних видів фізичної терапії.
18. Лікувальна гімнастика, постізометрична релаксація м’язів, рефлексотерапія, масаж, фізіотерапія при захворюваннях і травмах шийного відділу хребта.
19. Захворювання та травми грудного відділу хребта. Показання та протипоказання для занять лікувальною гімнастикою. Види вправ для грудного відділу хребта.
20. Фізіотерапія масаж при травмах та захворюваннях грудного відділу хребта
21. Синдроми ураження попереково-крижового відділу хребта. Етапи реабілітаційного лікування.
22. Лікувальна гімнастика, фізіотерапія, масаж на різних етапах реабілітації пацієнтів з ураженням попереково-крижового відділу хребта
23. Поняття тригерних точок, міофасціальних синдромів. Методика корекції м’язового тонусу; міофасціальний масаж, рефлексотерапія. Особливості лікувальної гімнастики при міофасціальних синдромах.
24. Фізична терапія в лікуванні хвороби Паркінсона на різних стадіях захворювання.
25. Методи фізичної терапії у пацієнтів з гострими та хронічними больовими синдромами.

26. Особливості застосування фізіотерапевтичного лікування у неврологічних пацієнтів за наявності некомпенсованих соматичних захворювань, епілептичних та не епілептичних пароксизмальних нападах.
27. Фізична терапія у пацієнтів з розладами рухової сфери при ураження центральної і периферичної нервової системи.
28. . Фізична терапія у пацієнтів з когнітивними розладами та порушенням вищих мозкових функцій.
29. Підготовка звітної документації. Підведення підсумків клінічної практики. Підготовка до диф. заліку

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: : *онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.*

Методи навчання: *Навчання здійснюється з використанням практичних занять з мультимедійною підтримкою, практичних занять з демонстрацією обладнання та проведенням процедур, проблемно-орієнтованого навчання (аналіз клінічних випадків), імітаційних та рольових вправ (робота у групах за ролями: фізичного терапевта, пацієнт, асистент), методу проєктів (розробка індивідуального плану фізичної терапії для пацієнта). Використовуються елементи дистанційного навчання з доступом до відеоматеріалів, електронних протоколів та інтерактивних тестів.*

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/). Оцінки за практичне заняття виставляються за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно» відповідно до критеріїв оцінювання знань та вмінь. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).
В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (120 – 200 балів) відповідно до таблиці 2 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД з додаванням балів за виконані індивідуальні завдання (виконуються за бажанням) становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.
Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів. Перелік індивідуальних завдань та кількість балів, які може отримати здобувач, можна отримати у викладача групи або знайти в програмі навчальної дисципліни, що розміщена на сторінці освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle)
Підсумковий контроль: диф. залік (ДЗ).
Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД +ІЗ+ ДЗ.
Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.
Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання здобувачами освіти ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).
Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).
Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.
Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.
Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- *інші вимоги кафедри*

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Долинський Б., Буховець Б., Погорєлова О. Фізична терапія. Ерготерапія : навч. посіб. / Б. Долинський, Б. Буховець, О. Погорєлова. – Одеса, 2022. – 208 с.
Сітовський А. М.
2. Фізична терапія, ерготерапія при неврологічних дисфункціях : навч. посібник. – Луцьк, Волинський нац. ун-т імені Лесі Українки, 2022. – 323 с.
3. Фізична терапія та ерготерапія в неврології : методичні вказівки до проведення практичних занять для магістрів 1 курсу IV медичного факультету / упоряд.: А. Г. Істомін [та ін.] ; Харківський національний медичний університет. – Харків : ХНМУ, 2020. – 36 с.
4. Григус І.М., Нагорна О.Б. Основи фізичної терапії / І.М. Григус, О.Б. Нагорна - Видавництво: Олді+, 2022 – 150 с.
5. Вакуленко Л.О. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії / Л.О. Вакуленко та інші. - Видавництво: Укрмедкнига, 2023 – 372 с.
6. Методика та техніка класичного та лікувального масажу : методичні вказівки для здобувачів 3-го курсу спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / упорядники: А. Г. Істомін, С. І. Латогуз, А. С. Сушецька [та ін.]. – Харків : ХНМУ, 2022. – 54 с.

7. Основи рефлексотерапії : методичні вказівки до проведення практичних занять для магістрів 2 курсу IV медичного факультету / упоряд.: А. Г. Істомін [та ін.] ; Харківський національний медичний університет. – Харків : ХНМУ, 2020. – 28 с.
8. Неврологія: підручник / Н. В. Литвиненко, Т. І. Кареліна, Н. М. Касевич; за редакцією Н. В. Литвиненко. — Київ : Видавництво «Медицина», 2024. — 288 с.
9. Наочна неврологія: навчальний посібник для здобувачів IV–VI курсів вищої медичної освіти / О. Л. Товажнянська, Н. О. Некрасова, О. І. Каук [та ін.]; Міністерство охорони здоров'я України, ХНМУ. — Харків : ХНМУ, 2024. — 124 с.

Зав. кафедри спортивної,
фізичної та реабілітаційної
медицини, фізичної терапії
ерготерапії, к.мед.н, доцент ОРИГІНАЛ ПІДПИСАНО УКРАЇНА 61022, м.Харків, проспект Науки, 4 ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАГАЛЬНИЙ ВІДДІЛ *Олена МАРКОВСЬКА*